

DRUZINSKI PRIJATELJ

poučno - zabavni list s podobami za slovenske družine.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in četrti petek v mesecu.
Naročnina je za vse leto 3 K., za pol leta 1 K 50 st. Posamne številke po tobakarnah stanejo 10 st.

Dopise, naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati pod naslovom: Uredništvo (oziroma uprava) „Druž. Prijat.“ v Rojanu pri Trstu, števil. 3.
Poštno-hranilničnega računa števil. 864.139.

Pecirepova „mašina“

(Šaljiva pripovedka. — Po hrvaškem izvirniku priredil IVAN VUK).

Živimo v dobi strojev. Za vsako reč so že izumili stroj: tako imamo stroj za šivanje, za kuhanje kave, za mlatev, za letanje, za padanje i. t. d. V Berlinu da so celo nedavno izumili stroj za klobase, v katerega mečejo žive vole, svinje, itd., a iz njega leté dobre klobase.

A nekaj povsem novega je izumil Pecirep v Žabji Mlaki; izumil je stroj za izdiranje zob.

Pecirep je bil hlapec pri premožnem kmetu v Žabji Mlaki. Bil je dolg, kakor mavrica, bistre glave in svetlih oči. Rame je imel kakor medved. Razun hlapca je bil brivec, to je, gulil je brade, pipal lase in izbijal zobe. Bil je najglasovitejši zobopipec daleč okolo. — Hitro in lepo je iz vlekel zob, zdravega ali bolnega, in to brez bolečin, seveda brez bolečin za «zobozdravnika». Za vsak izdrt zob je računil „zeksar.“ Pecirep je delal učenim dohtarjem veliko škode, ker so vaščani hodili najrajši k njemu. Če se je govorilo o dohtarjih je zmajal Pecirep z ramami in djal:

— «To so Vam sami mučitelji. Niti jednega zoba ne izderó popolnoma! Tiste male koreninice pusté notri. To pa zopet raste in napravlja bolečine... Tak zob treba temeljito izdreti.» —

Pecirep je umel ljudem vcepiti važnost zobopipanja, in zabičati jim, da niso pomišljali na bol. Ko je kateri zob srečno izdrl in je bolnik dal oduška svojemu srcu z glasnim jadikovanjem ali tulenjem, je pa Pecirep zmagoslavno vzdignil zob kvišku in viknil:

«Glej ga nemarneža!... Ni res, prav nič te ni zbolelo, niti najmanje.. Ni res, sedaj lahko skačeš od veselja!»

Večina mu je pritrdila — pred njim. Ali če mu je kateri vendar le v obraz povedal, da ga je strašno zbolelo, tedaj se je Pecirep razjaril:

«To se tebi samo dozdeva! Ti še ne znaš, kaj je to, če kaj boli. Idi le k dohtarjem in boš skusil.»

Na tihem so vsi bolniki trdili, da jih je strašno zbolelo, a zob je zletel iz ust, kakor iz puške.

Mnogi so govorili, da ima Pecirep dobre klešče in da mu za to ide posel tako od rok.

In res. „Meštir“ mu je šel prav lepo od rok, a rabil je le čisto navadne klešče. Ni maral, če je zraven bolnega izdrl tudi dva zdrava. To so malenkosti, pozneje vsaj ni treba mučiti se s tem.

Ko se je kaj takega dogodilo, je začudeno modroval:

«Glej, glej ga spaka, še jeden drugi je zunaj. Ta bi po mojem mnenju še lahko notri ostal.» A bolnika je tolažil: — «Nič ne reci; plačaš tako samo jeden zob.» —

Ker so se take nezgode večkrat ponavljale, so ljudje konečno zgubili zaupanje in Pecirep je bil primoran, da si ogleda za drugim sredstvom. Bistra glava mu je pomagala in izumil je nov «stroj» za pipanje zob. Zgodilo se je tako:

Nekega dne pride gospodar Krvarič k Pecirepu z velikim in debelim licem, kakor repa. Krvarič je bil zelo občutljiv človek a bogat — le smodnika bi gotovo ne bil iznašel, če bi ga še ne bilo. Gospodar Krvarič torej toži Pecirepu z jokajočim glasom, da mu v doljni čeljusti sedi debel zločinec, ki mu ne da miru ne po noči ne po dnevi. To je jedini kotnjak na desni strani, katerega še ima, ali ta mu je potreben pri jedi. Ne zna li Pecirep za kako zdravilo, za kako mast, katera bi sitnega nemirneža ukrotila:

Pecirep pogleda Krvariču v usta in reče:

Prihodnja številka izide 25. novembra.

«Tu je le jedno sredstvo — kleščice ! Kotnjak je gnil do korenike. Ako ga ne izderete, vam zastupi jetra in pluča.»

„Ne, ne, za ves svet ga ne dam“, reče gospodar.

„Zakaj ne?“

„Ne zdržim bolečin.“

„Saj to ne boli, nasprotno, tako je, kakor če se gladite tam, kjer vas srbi.“

„Vem to, ali ne dam ga.“

„Česa pa se bojite?“

Pecirep nekaj časa razmišlja, potem se pa lokavo nasmehne.

„Ste že slišali o mojem stroju za pipanje zob?“

„Za pipanje zob?“ se nasmeje Krvarič.

„Ne smejite se“, reče nevoljno Pecirep. —

„To ni kar tako. Stane me petdeset bankovcev... Samo hip... in zob je zunaj. Ne občuti se več, kakor če muha pikne in zob je že zunaj. Kar sam od sebe skoči iz ust. Mnogim ljudem je to predrago, ker izpod trideset zeksarjev ne izdiram s strojem.“

„Goldinar ti plačam, če ne zaboli!“

„Če vi samo občutite, da je že zunaj, ni treba plačati vinarja,“ ga je prepričeval Pecirep.

„Ali ga v resnici ne boš s kleščami?“ — vpraša tesnobno Krvarič.

„Še dotakniti se te nočem, vse to stori stroj,“ — je trdil Pecirep.

„Pa kje je ta stroj?“

„Zunaj na skednju. Pojdiva tja!“

Šla sta, Pecirep je vzel nekaj iz hleva, poklical pastirja in mu nekaj zašepetal na uho. Slednjič se vsi trije napote v skedenj. Stroj je v kozolcu zraven skednja in zob mora biti z njim spojen. Šla sta na kozolec. Tam je Pecirep nekaj časa ropotal in slednjič spustil k Krvariču vrvico, da jo priveže za bolni zob. Tega pa ta ni hote in Pecirep je moral porabiti vso svojo zgovornost, da ga je pregovoril.

Pecirep je spravil Krvariča višje na seno in jel zopet ropotati, kakor da bi klepetala mašina. Cez nekaj časa vpraša Krvariča, ali je še zob na svojem mestu? Krvarič potiplje in reče: da. Pecirep začne še bolj udarjati z rešetom, pastir pa prime Krvariča in ga sune s sena v skedenj. Krvarič poleti z višine in pade s krikom v slamo.

Presneti zob se je pa veselo gugal na vrvici sem in tja.

„Je že zunaj?“ — vzklikne Pecirep.

„Zunaj, zunaj!“

„Ste kaj videli?“

„Sem.“

„Koga?“

„Vse zvezde?“

„Ali vas je bolelo?“

„Sam prav ne vem.“

„E, nič vas ni bolelo.. še toliko ne, kakor če vas muha pikne“ — se nasmehne Pecirep.“

Krvarič se dvigne iz slame in drži prav kisl. Veselil se je, da se je rešil nemirneža, ali stroj mu ni šel iz glave. Vendar plati Pecirepu goldinar, hlapcu polovico ali samo pod tem pogojem da nikomur ničesar ne zineta. Oba sta to obljubila in tudi držala svojo besedo. Vendar je vse to pripovedoval Krvarič sam.

Ker se je stroj tako dobro izkazal ga je Pecirep porabil tudi na načelnikovem sinu, desetletnem dečku. Ali tu se je Pecirepu zgodila nesreča, ker je mesto za bolni zob privezal vrv za zdravega... Stroj je začel delovati, ali načelnikov sin je v silni bolesti jel brcati po zraku. Pecirep hitro spusti vrv in deček poleti takoj k očetu, da mu pove vso stvar. Prišla je vsa „mašina“ pred sodnijo in Pecirep je dobil štiri tedne, da v hladu razmišlja o svojem stroju. Ali je v teh tihih dneh izumil nov stroj, ali je starega popravil, mi ni znano.

SOLNCE IN LUNA.

(Sličica.)

Boječe in kradoma je pogledala luna iz zgora. Ko pa je videla, da ni nikjer več njenega mogočnega gospodarja solca, je priplavala slednjič plaho na obzorje. Polagoma se je vzdigovala vedno višje. Kmalu so se jele krog nje zbirati njene podložnice, svetle zvezdice. Vzradostila se je luna, videč se obdano od brezštevlnih, zvestovdanih služabnic. In smehljala se je milo, govoreč jim: «Kako me veseli vaša naklonjenost, vaša ljubezen, otroci moji! A tudi jaz vas ljubim! Kraljica noči sem, nadomestovati moram mogočnega gospodarja, da se odpočije od dnevnega truda. In vi ste mi v pomoč, v tolažbo. Otožno luno, blede luno me imenujejo ljudje. Toda oni ne vedó, da otožna, blede pač moram biti. Koliko črnih hudobij se zgodi prav pod mojim vladarstvom! Groza me obhaja, ko vidim, kako žalijo stvari svojega Stvarnika. Koliko ljudi me kolne, kolne mojo svetlobo, ker ljubijo temo; preseda jim moja svetloba. A jaz storim le svojo dolžnost. Kraljica noči ima vzrok biti otožna, blede!» In umolknila je luna, zvezde pa so se ji klanjale...

Človek, nočni potovalec, pa je obstal, ozrl se proti nebu ter šepetal: „Kako krasno! Kako veličastno!“

Luna pa je bledele vedno bolj. „Otroci“ dejala je zvezdam, „otroci, čas se bliža, da gremo zopet proč od tu. Rudeča zarja, napovedovalka prihoda našega velikana, nas ne sme več tu dobiti!“ In zginjale so zvezde druga za drugo, naposled je zginila tudi luna pred vzhajajočo zarjo..

Kako krasno, mogočno in veličastno je nastopilo solnce Vztrepetala je zemlja radosti, ko jo je razsvetljevalo in greló s svojimi žarki. A solnce se je tudi zavedalo svoje moči! „Tu sem“, je govorilo, „tu sem jaz, brez katerega ni življenja. Svetloba moja koristi vsem a tudi plaši — hudobneže. Moja toplota okrepčuje, oživlja vse stvarstvo!“ In poljubljalo je s svojimi žarki cvetlico, ki je vzdigovala svojo glavico k njemu, smehljalo se detetu, ki je stegovalo ročici proti njemu, božala starčeka, ki je otrple ude obračal k njemu. Nad vso naravo je radostno vsipalo svoje žarke

Po vsemiru pa je plaval angelj — poslanec božji. Videl je krasno, nočno nebo in slišal kaj je govorila luna Gledal je sedaj solnce in videl, kako ljudje cenijo njegovo blagodejnost. In smehljalo se je in vzdigoval se vedno višje in višje tja pred tron Vsemogočnega. In tam je z milijoni drugih angelov pel hvalo in slavo mogočnemu Stvarniku, ki je tako lepo vstvaril vse, ki vse ohranjuje in vlada.

Njegova slava.

(Z. M.)

Ogromna dela, čuda prava,
blesteči so nebesni svodi,
odprta knjiga je v narodi,
brezkončna v nji se bere slava...

Kje pot neskončna se končava,
ki v širni svet vsemira vodi,
kdo biva tam, kdo biva todi? —
povsodi Stvarnikova slava!

Pa mnog zemljan le zanikuje
Stvaritelja v preslabi veri,
ljubezen, Zanj premrzla, pluje

v temačni in brezciljni smeri
pod hladno rušo, kjer zahruje
vesti pekoče piš stoteri...

„Nemogoče!“

(Piše J. G.)

II.

Rekel sem, da človek, ki res hoče, mnogo premore; z božjo pomočjo pa premore vse.

Naslednja resnična dogodka nam bodi v zgled. Leta 1795. so v francoskem mestu Nantes (beri Nant) obsodili korpora'a Cambronne (beri Kambron) na smrt, ker je v dobi vojske, zelo pijan, v obraz bil nekega častnika. Cambronne ni bil starejši od 20 let, pa že suženj opojnih pijač! Polkovnik onega regimenta, v katerem je Cambronne služil, je mladeniča čislal zaradi njegove bistroumnosti in hrabrosti; izprosil je vsled tega pri vojskovodji njegovo pomiloščenje. Potem se je podal v ječo, in mu zaklical z resnim glasom: „Strašen zločin si izvršil, korporal, veš kakšna kazen te čaka?“ — „Vem,“ odgovori zločinec, „zaslužil sem smrt,“ in žalosten povesi glavo. „Mogoče“, reče polkovnik. „Kako mogoče,“ se zopet oglasi jetnik, „saj gotovo vem, da za me ni milosti več.“ „Ne,“ naznani mu polkovnik, „smrtna kazen se ti odpusti, in ti ostaneš dalje korporal, toda pod enim pogojem.“ „Pod katerim?“ vsklikne naglo mladenič, in obraz se mu razjasni, „vse hočem storiti, kar zahtevate, da si le življenje ohranim.“ — Zdaj ga polkovnik ostro pogleda in odločno pove: „Ne smeš se nikoli več opijaniti! Ves prestrašen zavrne korporal: „Oh — to je nemogoče! Tega ne morem obljubiti!“ „Kaj — nemogoče? Če pa ni drugega sredstva, rešiti si življenje? Le stvar dobro preudari jutri imaš biti ustreljen!“ „Glejte gospod po kovnik,“ — djal je zdaj mladenič, „da se ne bi opijanil več, bi ne smel nikdar več niti kapljice vina piti! Meni pa je kupica polna zlatega vinca tako draga, da me že pogled na njo vsega omami; ko pa enkrat začnem piti, ne vem, kedaj bo konec. Čedalje bolj mi tekne, in sredi pitja, zlasti v veseli družbi, ne morem se premagati, in v prvi meri osrati. Resno tedaj ne morem obljubiti, da se ne opijanim nikdar več!“ „Ali ti ni mogoče se odpovedati vinu popolnoma?“ vpraša ga ves iznen den polkovnik. „Popolnoma?“ zavpije mladenič, in bridkost se ga loti, da ves prebledi. „Sladkemu vincu slovo dati, ki mi je ljubše od vseh zakladov sveta, — oh! to je strašna, to je težka stvar.“ In huda borba se je vnela v njem med pametjo in strastjo, da se je ves tresel. Polkovniku se je iz srca usmilil, kajti videl je, kako si je podjarmila grešna navada tega še mladega človeka. Nagloma se mladenič vzravna, in vpraša: „Kdo pa bo za poroka, da če obljubo storim, jo tudi spolnim?“ — „Tvoja častna beseda,“ odgovori polkovnik; drugega poroka ni treba; vem da pošten vojak častne besede nikoli ne prelomi. Zdaj pa

se hitro odloči, kaj izvoliš?“ Ves pretresen in globoko ginjen zavrne vojak: «Oj kako blagi in milostljivi ste proti meni, gospod polkovnik! Velja! prisežem pred Bogom, da ne pokusim vse žive dni več kapljice vina. Ste zadovoljni?» — „Po polnoma,“ reče vesel polkovnik. S solzami v očeh, in poljubovaje njegovo desnico se mu za njegovo milost zahvali vojak, ko je odhajal. Že naslednjega dne se je pomiloščen korporal vrnil k svoji kompaniji, in je službo opravljal kakor poprej.

Čast in slava mu, — Cambronne je ostal mož - beseda. Služil je svoji domovini hrabro in zvesto. Počasi se je vspel do častnika, do stotnika, do majorja, do polkovnika — in naposled postane celo general. V bitki pri Waterloo leta 1815. je bil zapovednik Napoleonove garde, ter je ob povratku vojsko varoval tako previdno in junaško, da je še dandanes pri Francozih v slavnem spominu. Ko pa je bil konec Napoleonove vlade, je stopil v pokoj, ter živel obče spoštovan v Parizu. Njegov nekdanji polkovnik in rešitelj je bival istotam, a že v visoki starosti. Ko je ta izvedel, da se je Cambronne naselil v Parizu, ga je enkrat k sebi na kosilo povabil, in poleg njega še nekatere druge prijatelje vojaškega stanu. Častno mesto na desnici hišnega gospodarja se je njemu odkazalo. Kako vesel je bil, videti po toliko letih zopet svojega dobrotnika, na katerega je mislil vsak dan! Pri kosilu je polkovnik nalil njemu in vsem gostom starega vina. Cambronne ga resno pogleda, in spominjajoč se svoje častne besede, odločno vpraša: «Kaj mi tukaj ponujate?» «Boljšega renskega vina v Parizu ne dobite, le pokusite ga,» odgovori starec. «Bog nas varuj, — kaj pa bo potem z mojo častno besedo, ki se Vam jo dal pred 25 leti,» zavpije razvnet general. Ali ste že pozabili na to, kaj se je z menoj takrat godilo? Od onega dne ni prišla več kapljica vina čez moje ustnice. Kar sem v onem slovesnem trenutku takrat prisegel, to sem spolnil! Občudovaje ga je polkovnik objel, in vsi gostje so z njim slavili ime junaka, ki se ni le hrabro vojskoval z vnajnimi sovražniki, marveč je premagal samega sebe. Iztrebiti iz srca divjo strast in navado, to je najlepša zmaga!

Da, človek vse premore, ako le hoče, ako ima bister um in jekleno voljo. Sramota je puhel izgovor: „to ni mogoče!“ Sicer pa ponuja krščanska vera onemu, ki se čuti preslabega za težke naloge poklica, ali v skušnjavi, ali v trpljenju, — nadnaravno pomoč; le naj vstrajno in iskreno prosi za njo. Bog ga ne bode zapustil, on je naš milostni Oče. Vse premoremo v Njem, ki nas krepi!

ISKRICE.

(Nabral L. Brgant.)

*Nedolžnost je najlepši kras mladine,
le pazi, da prehitro ti ne zgine.*

***

*Boljši je očiten sovražnik,
kot hinavski prijatelj.*

***

*Boljši je v koči kruh ovseni,
kot potica v palači zadolženi.*

***

Tudi v lepi posodi je včasih grda jed.

***

Preobila pijača s smrtjo se plača.

***

*Bolezen pride na brzem konju,
odhaja ko polž.*

***

*Po hudi nadlogi in revii
nam lepši zasijejo dnevi.*

***

*Komaj smo žiceti začeli,
že so lasje nam osiveli.*

Ali znate trte prav obrezovati?

(Spisal — A. T.)

Trte obrezujemo okolo meseca novembra in marca. V južnih krajih priporočamo jesensko, v severnih pa spomladansko rez.

S tem, da odstranimo nepotrebno trtno mladje, damo ostalemu lesu večjo življensko moč, in trta nas obdari z lepšim grozrdjem.

Trtne mladike imajo različna svojstva, zato zahteva to delo veliko pazljivosti. Nevešč rezač nam lahko odreže ves zarod in trto pokvari za leta. Za obrezovanje trt je treba rabiti najbolj razumne delavce.

Pri obrezovanju rabimo sedaj navadno škarje in malo žagico. Delo z nožem je zamudno in škodljivo. S škarjami naredimo dvakrat več in boljše delo, kakor z nožem.

Prvo leto po vsajenju je treba puščati cepljeni trti dve očesi. Drugo leto puščaj ji palček treh oces. Tretje leto po vsajenju puščati je trto do one visokosti, v koji jo hočemo imeti. To je „vzgojevalna režnja.“

Drugo je pa „vsakoletna režnja.“ V nizkem vinogradu puščamo navadno palček dveh ali treh oces in napnenc („šperon“) 6—12 oces. To se ravna po „sorti“ in rašči trte. Paziti je, da je palček, posebno pa napnenc na dvoletnem lesu. Mladike rastoče na starem lesu navadno ne rodijo.

Tem mladikam pravimo „vodene mladike.“ Palček skrajšamo vedno skozi člen, da nam očesa

gotovo zaženejo in pa radi „kislega črvička,“ ki ima tam svoje stanovanje.

Če je trta previsoka, puščamo v pravi visokosti palček iz vodenih mladik. Ta palček nam da prihodnje leto potrebni naraščaj, da bomo lahko pozneje previsoki trtni del odrezali.

Seveda se mora pomagati trti tudi s poletno režnjo (mandanjem). Poletno kakor tudi zimsko režnjo je najbolje, da opravlja v e d n o i s t i d e l a v e c.

Pri vsakoletni režnji na visokih trtah (latnikih) ne puščamo navadno palčkov, zato pa več napnencev. Množina napnencev se ravna po trtni rači

Ko smo trte obrezali, je najbolje povezati jih takoj, da jih burja ne polomi.

Kaj pravi politika ?

Avstrija. Zadnjih treh sej se naši poslanci niso udeležili v istrskem deželnem zboru v protest, ker je odgovarjal vladni zastopnik Fabiani na slov.-hrvaške interpelacije le laško in trdil, da je laščna razpravni jezik tega deželnega zbora. Italijani so dovolili «Legi nazionale» letne podpore 10.000 K. za raznorodovanje slov. otrok. Tužna Istra! — Štajerski namestnik si je baje prizadeval, da bi Nemci ugodili nekaterim prošnjam Slovencev, da bi bilo tem mogoče opustiti obstrukcijo, a dosegel ni nič. Ker so torej Slovenci nadaljevali z obstrukcijo, je vlada odgodila nenadoma zasedanje. — Plodovito in še dosti mirno je bilo delovanje goriškega deželnega zbora. Le v zadnji seji so nekateri slovenski poslanci malo zaropotali, ker sta jih napadla dež. glavar Payer in poslanec Verzeznassi zaradi njih napadov na Payerja kot predsednika kmetijske družbe. V tej lastnosti postopa namreč Payer popolnoma pristransko v veliko škodo Slovencev — V Trstu je bil v nedeljo napovedani shod italijanskih županov.

Protestirali so proti vladi, katera je odgovorna za izgrede v Inomostu, potem proti nemškemu barbarstvu in so zahtevali italijansko vseučilišče v Trstu. Tudi socialni demokratje so imeli svoj protestni shod. Potem so oboji skupno demonstrirali po ulicah. Vsi listi, razun židovskih, odrekajo tem demonstracijam vsako resnost. Mi gotovo ne odobravamo barbarskih izgredov proti Lahom v Inomostu, toda reči pa moramo, da se nam čudno zdi obnašanje nekaterih Slovanov, ki se kar ponujajo Italijanom, posebno če mislimo, da bo preiskava d o k a z a l a, da so izgrede povzročili italijanski dijaki, da je bila vsa stvar uprizorjena in pa še posebno če pomislimo, da se niso mogli na banketu v Trstu zdržati nekateri voditelji, kakor goriški župan Venutti, da ne bi tudi ob tej priliki napadli Slovencev. — V nedeljo priredi društvo „Edinost“ manifestacijski shod za slov. šole. Radovedni smo, kako se bo obnašala socialistična stranka. — Ogri so dosegli, da bo pri honvedih tudi artilerija. Pravijo, da dobe tudi avstr. brambovci artilerijo.

Balkan. Listi pišejo, da se bodo sešli knez Nikola črnogorski, Ferdinand bolgarski, in Peter I. srbski. Vse kaže, da misel združitve vseh jugoslovanskih narodov prodira ne samo med mladimi, za ideale navdušenimi ljudmi, ampak tudi med volivnimi krogi in resnimi politiki.

Italija. Tudi ožje volitve so izpadle za vlado najugodnejše. Teh volitev so se udeležili tudi mnogi katoličani. Kdor pa iz tega, da je sv. Stolica molče dovolila katoličanom udeležbo na volitvah, sklepa na sovraštvo sv. Očeta do Slovanov, kaže le, kako nizko in nizkotno je njegovo politično obzorje.

Vojska. Aleksejev je prišel v Petrograd poročat carju o vojski. Baje se bo odpočil na Ruskem. Port-Artur še vedno stoji kljub vsem japonskim — racam.

Ruski car blagoslavlja s svetinjico v boj odhajajoče čete.

NOVICE.

(Imenovanja in premeščenja) duhovščine v tržaško-koperski škofiji.

Č. g. Angel Gini kaplan v Izoli je premeščen v Cittanovo. Na njegovo mesto je imenovan č. g. Jurij Puropat, kaplan v Cittanovi.

(„Marijina Družba“ v Trstu) bo imela duhovne vaje 20. 21. 22. 23. t. m. in 24. skupno obhajilo.

(Monsignor Janez Abram), najstarejši duhovnik ne le goriške ampak tudi vseh sosednih škofij, je umrl v soboto dne 5. t. m. Pokojnik je bil rojen v Tupeljčah v občini kobleglavski na Krasu dne 18. maja 1813. V mašnika je bil posvečen dne 22. sept. 1839. Prvih šest let svojega službovanja je bil kaplan pokojnega knezonadškofa Frančiška Lušina. Potem je bil 20 let vikar prvostolne cerkve. V tem času je bil 4 leta katehet v vojaškem kolegiju v ulici Alvarez in 4 leta dvorni kaplan nadvojvode Karola Ludovika. Z nadvojvodo Karolom Ludovikom je prehodil skoraj vso Evropo. Ko se je vrnil v domovino, je postal kanonik prvostolne cerkve in apostolski protonotar. To čast je vžival 39 let, namreč do smrti.

Monsignor Abram je bil velik dobrotnik goriških slovenskih zavodov. Pogreb se je vršil ob veliki udeležbi na sv. Goro. N. v m. p!

(Kardinal Mocenni je umrl) ponedeljek v Rimu. Porodil se je 22. januarja 1823. v Montefiascone blizu Rima, v konzistoriju z dne 16. januarja 1893. ga je papež Lav XIII. imenoval kardinala. V zadnji čas je bil kardinal škof v Sabinu)

(Slovensko katol. akad. društvo „Zarja“) v Gradcu je izvolilo g. Ivana Dermasia, župnika v Plaveh na Goriškem, radi njegovih zaslug za društvo za častnega člana.

(Izgredi v Trstu.) V Trstu so se ponavljale nekaj dni zaporedoma vsaki večer demonstracije, katere so povzročili znani dogodki v Inomostu. Teh demonstracij so se udeležili irredentovci in pa neki avstrijsko misleči življi. V velikih grupah so hodili ti drug za drugim po ulicah ter vpili in sicer prvi: Eviva Trieste italiana, drugi pa: Evviva l' Austria, evviva Innsbruck. Ko so vpili prvi, so jim žvižgali drugi, ko pa so vpili drugi, so jim pa prvi žvižgali. Tudi z oken hiš se je čulo vpitje in žvižganje ter videlo mahanje z robci zdaj jednim, zdaj drugim. Pa tudi kamenje je igralo svojo ulogo in marsikdo je odnesel že krvavo glavo domov. Bog daj takim ljudem pamet!

V nedeljo predpoludne ob 11. uri so pa imeli župani vseh avstrijskih italijanskih občin sestanek v dvorani mestnega sveta, da protestirajo proti izgredom Nemcev v Inomostu. Povodom tega sestanka je bila organizirana tudi velika poulična demonstracija. In reš se je bila zbrala na velikem

trgu pred magistratom ogromna množica ljudi: bilo jih je, kakor pravijo, preko 10.000. Te demonstracije so se udeležili tudi italijanski socialni demokratje v velikem številu.

Sestanek županov je trajal 'dobro poldrugeto. Na to so šli demonstrantje v koloni — irredentovci spredaj, a socialni demokratje zadej — po Corsu, trgu Goldoni, ulici Torrente, Acquedotto ter se po malem razgubili.

(Posvetovanje avstrijskih škofov) se je pričelo 8. t. m. pod predsedstvom kardinala dr. Gruše na Dunaju. Posvetovanja so se udeležili: Solnograški kardinal Katschthaler, olomuški knezonadškof Bauer, lvovski nadškof Bilczewski, celovski knezoškof Kahn, mariborski knezoškof Napotnik, graški knezoškof Schuster, šentipol. škof Rössler, ljubljanski knezoškof Jeglič, tržaški škof Nagl, kraljevograški škof Doubrava, brnski škof grof Huyn in briksenski knezoškof Altenweisel.

(Mohorjani pri Nov. sv. Antonu) so darovali do sedaj že nad 80 K. za družbo sv. Cirila in Metoda. Mnogi pa niso še prišli po letošnje knjige. Naj bi vendar vsakdo podvizal, da ne bodo ležale knjige cele mesece pri poverjeniku. Tako kasni so nekateri družniki tudi drugod, n. pr. v Rojanu, in sicer v svojo lastno škodo.

(Šolski otroci in jubilej). V Rojanu se je ta teden posrečilo združiti z redno spovedjo in sv. obhajilom šolske mladine tudi trikrat obisk cerkve zahtevan od sv. Očeta za udeležbo odpustka sv. leta. IV. razred, ki je bil že v jutro opravil spoved in sv. obhajilo, se je pridružil popoldne ob 3 $\frac{1}{2}$ III. razredu, ki je od 2 $\frac{1}{2}$ dalje do tedaj istotako svršil sv. spoved. Ko sta bila zbrana oba razreda, okolo 140 otrok, smo imeli kratek, primeren nagovor. Za tem smo opravili prvokrat predpisane molitve, nakar smo šli v spovedu, moleči sv. rožni venec, krog cerkve in povrnivši se v cerkev drugokrat molili po namenu sv. Očeta. Po še enkratnem spovedu smo opravili molitve v tretje. K sklepu se je podelil blagoslov z Najsvetejšim.

To pobožnost so opravili učenci italijanskega oddelka v torek, slovenskega pa v četrtek. Šolskim otrokom se je pridružilo tudi nekaj starišev in prijateljev mladine.

(Hranilnica in posojilnica v Tomaju) na Krasu napreduje in vspeva povoljno. Sedaj šteje 387 članov. Meseca oktobra je imela 2228·18 K. dohodka in 1534·34 K. izdatkov, torej 3762·52 K. skupnega denarnega prometa. Za vas kakor Tomaj, ki šteje 100 hiš, je to zadosten vspeh. Tajniške posle opravlja tamošnji kaplan č. g. Al. Peterlin.

(Otrok pal v ogenj). Minoli torek je pal v ogenj na ognjišču tri in pol leta star sinček delavca (po domače) Jerneja pri Ferlugih v Rojanu. Ne-

sreča se je pripetila med tem, ko je mati samo za nekaj minut zapustila hišo. Hudo opečeno dete je ponesla mati v bolnišnico. Pazite na male otroke!

(Veliki požar v Čepovanu). — V četrtek 10. t. m. ob 11. uri predpoludne je nastal v Čepovanu na Goriškem strašen požar, katerega so baje povzročili otroci. Zgorelo je vsega skupaj 13 hiš z gospodarskimi poslopji vred, kakor hlevi, kleti itd. Gorelo je četrtek ves dan ter vso noč od četrtega na petek, in še v petek zjutraj ni bil ogenj popolnoma pogašen. Zgorelo je dotičnim nesrečnikom vse imetje, kar ga je bilo v hišah in drugih gospodarskih poslopih razun živine, ker se ni dalo skoro nič rešiti zaradi preneglega razširjanja požara, tako da so si ljudje komaj rešili življenje. Škoda se ceni nad 60.000 K. — Županstvo v Čepovanu se je obrnilo do goriškega okrajnega glavarstva s prošnjo, da bi isto ukrenilo kar je potrebno, da se začne koj povsod nabirati milodari za pogorelce. Blagor mu, kdor se usmili reveža.

(„Zabavne knjižnice“) za slovensko mladino, katero urejuje in izdaje Anton Kosi, učitelj v Središču, je izšel XII. zvezek. „Zabavna knjižnica“ izhaja v nedoločenih rokih ter prinaša mladim ljudem mnogo primerne berila, narodnih pravljic, pripovedk, basni, legend, pregovorov, kratkočasnic, gospodarskih in drugih nasvetov. To berilo je koristno in poučno tudi za odraslo ljudstvo. Zato posebno mladina jako rada prebira „Zabavno knjižnico“, ki jo toplo priporočamo. Naročnino sprejema zalagatelj, cena zvezku 30 vin.

(„V boj za slovensko šolo!“) Tako je naslov 67 strani obsegajoči knjižici, ki je izšla te dni kot priloga 45. številki „Mira“ v Celovcu. Spisal jo je župnik Matej Ražun v spodbujajočem slovenskem tisku. Pisatelj hoče odpreti oči posebno onim, ki menijo, da ne pretil nobena nevarnost slovenski narodnosti od takozvanih utrakvističnih (dvojezičnih) šol, in se poteguje za šolo s slovenskim učnim jezikom.

(Zamudo) pri zadnjem razpošiljanju našega lista je povzročila pomota na centralni pošti v Trstu. Mesto, da bi bili listi pošte Trst razdeljeni med razne listonoše, so bili vsi skupaj poslani v — Rojan, odkoder so zopet „vandrali“ na centralo. Vsled tega so dobili naročniki v Trstu list še le v soboto popoldne.

(Slikarja Pezzeja), ki je bil ob zadnjih krvavih izgredih v Inomostu umorjen, je baje zabol italijanski podčastnik Luigi Minotti. Vojak je doma iz Borgo di Valsugana ter pripada 13. stotniji tirolskega cesarskega lovskega polka, ki je tam v garniziji. Pravijo, da je krvavi bajonet potem, ko so se vojaki povrnili v vojašnico, obrisal ob pokrovo tornistra ter ga potem skril. Na vizitacijo

pa je prišel z bajonetom tovariša neke druge stotnije. Na ta način se je zgodilo, da so vojnemu ministerstvu sporočili, da ni bil najden na vizitaciji noben okrvavljen bajonet.

(Agitacija „roč od Rima“ — nazaduje). Dasi taje protestantski pastori, je dejstvo, da v Avstriji nazaduje gibanje „Roč od Rima.“ V moralnem oziru je gibanje že itak doživelo poraz. Vsenemška stranka je po krivdi Wolfovi izgubila malone ves ugled in Schönererjeva stranka je razpadla. In to pač ni čudno, ker so tudi glavni hujskači za protestantizem povzročili velika pomevanja. Tako je hujskač za odpad Anton Russ v Sternbergu na Moravskem pomeveril 79 000 kron in pobegnil. S kavcijo svojih uslužbencev je pobegnil izdajatelj nekega lista za prusko propagando Juranek iz Brna. Vsenemški župan v Pečavi na Češkem je izgubil in so našli občinsko blagajno v največjem neredu. Edini dr. Eisenkolb še ni omadeževan, a je že izgubil svojo privlačno silo. Celotno mlačnim katoličanom se že gabi surovi in nedostojni napadi na katoličanstvo. Tudi denarni primanjkljaj ni več tako neznan. Računski izkaz o stroških za vikarje izkazuje mesečno 3000 mark primanjkljaja; a kljub temu še vedno nastavljajo nove vikarje. Tudi dolgovi za zgradbo cerkva so vedno večji. V krajih kjer je 16, 30, 70, 60 in 120 protestantov so zgradili krasne protestantske cerkve. Število katoliških odpadnikov je, dasi so zgradili protestanti 50 novih cerkva, vedno manjše. To dokazujejo sledeče številke: V prvem polletju 1902. je znašalo število odpadnikov 1873; v isti dobi leta 1903. 1644, in leta 1904. pa 1558.

S tem pa ni rečeno, da smemo vsi avstrijski katoličani držati roke križem in si domišljati, da nam ne pretil nobena nevarnost več. Nasprotno opominja prav te dni dunajski škofijski list „Wiener Diözesanblatt“ duhovnike, naj na to gibanje obratno vso pozornost in poizkusijo z vsemi sredstvi omejiti odpadništvo od katoliške cerkve. Statistični izkazi kažejo, da odpade več žensk nego moških. Odpad povzroča večinoma sklepanje zakona katoličank s protestanti. Sedaj delajo za odpad tudi oni, ki žive v ločenem zakonu. Mnogo teh dela na vs- kriplje, da bi dosegli ločitev zakona in so v ta namen ustanovili „Društvo ločenih katoliških zakonskih.“ K razporočitvi vede mnogokrat napuh, nezvestoba, ničemurnost. Menimo, da se ne motimo, če trdimo, da s takimi grehi oskrunjene žene najbolj vpijejo, naj se odpravi § 111. državnega zakonika, ki čuva v Avstriji nerazveznost zakona.

(Največji kolodvor na Kranjskem) bo oni v Jesenicah na Gorenjskem. Obsegal bo z raznimi poslopji 200 štirirajskih metrov več nego ljubljanski kolodvor.

Tam blizu v tunelu na Hrušici s zasledili vrelec s slano vodo. Vodo so poslali na Dunaj, da jo kemično preiščejo.

(**Za predsednika Zjedinenih držav**) v severni Ameriki je bil minoli teden z veliko večino zopet izvoljen bivši predsednik Roosevelt. Tudi naš cesar mu je častital. Poročajo, da je bila takratna volilna udeležba največja v celi zgodovini Zveznih držav. Število volivcev je presegalo 14 milijonov. Pri volitvah so bili tudi nemiri. Ubitih je 10 oseb.

(**Potres**) je bil dne 6. t. m. ob 4. in pol uri zjutraj na otoku Formosa. Središče potresa je bilo v Kaji. Porušilo se je nad 150 hiš, 53 jih je bilo pa poškodovanih. 78 oseb je baje zgubilo življenje, 23 jih je bilo pa ranjenih.

(**Zgorela cerkev**). V Amsterdamu na Nizozemskem je dne 8. t. m. zgorela katoliška cerkev presv. Srca Jezusovega. Ogenj se je naglo razširil. Zvonik se je zrušil. Cerkvene dragocenosti so rešili.

(**Žrtve dela**). Izšla je statistika, koliko delavcev se je ponesrečilo leta 1891. Bilo je 995 mrtvih in 104.744 ranjenih delavcev. Za nadaljna leta ni statistika še izgotovljena.

(**Velevažna iznajdba**). Vojak 76. pešpolka v Šopronju Franc Berger, je iznašel napravo, ki vsako v telefon izgovorjeno besedo takoj napiše. To bi bila velikanska pridobitev posebno za časopisje.

(**Šebrovo tiskarno v Postojni**) je kupilo katoliško tiskovno društvo.

(**Veliko povodenj imajo v Macedoniji**), ker je proti koncu oktobra več dni neprenehoma deževalo. Povodenj je napravila mnogo škode ter ponekod odnesla cele črede živine.

(**Južna železnica**). — V prvih desetih mesecih t. l. je imela južna železnica dohodkov 95 milijonov kron, t. j. za 4 milijone več kot v istem času lani. — Tajnik ravnateljstva c. kr. priv. južnih železnic, g. Rajko Deu, rodom Slovenec iz Tržiča, je umrl na Dunaju v nedeljo dne 6. t. m.

(**Nove dopisnice**). Že nekaj dni so v prometu nove dopisnice, medtem ko stare ostanejo še v rabi. Nove dopisnice se razlikujejo od starih da imajo na levi strani trikotni prostor, na katerega bo zapisal odpošiljatelj svoj naslov. Okrask, ki je bil nepotreben, izostane. S tem, da izpolni izpošiljatelj oni prostor, si zagotovi, da se mu dopisnica vrne, ako je ni mogoče dostaviti naslovníku.

Naša slika.

Splošno je znano, kako strogo se drži ne le priprost ruski narod ampak tudi oficijelna Rusija verskih obredov. Tudi vrhovni ruski poveljnik Ku-

ropatkin se je pred svojim odhodom podvrget raznim cerimonijam in molitvam. Naša današnja slika kaže prizor, ko blagoslovlja ruski car Nikolaj z malo svetinjico čete, ki so namenjene v boj.

Za kratek čas.

Za dober spomin. Gospa: „Gospod doktor, jaz sem tako slabega spomina; kaj bi mi priporočili proti temu?“ Zdravnik: „Svinčnik in notes, blagorodna gospa.“

On bo že znal „Kako Vam gre kaj z Vašimi očmi?“ — „Hvala, — moj zdravnik pravi, da vidim že nekaj boljše.“

Gosposka razlika. Gospa A. „Vi stanujete nasproti družini Jurčič, kaj ne?“ Gospa B. „Prosim da — to je.., družina Jurčič stanuje nasproti nam.“

Ugodna raztresenost Profesor (stopivši iz hotela): „Hvala Bogu, saj sem popolnoma pozabil dati natak rjem dobro roko (mančo)!“

Uganke.

Rešitev uganke priobčene v zadnji številki: V zraku je 36 rac.

Imena rešilcev: Vouk Anton, Ogrizek Marija, Nabergoj Franc, Nabergoj Jožef, Kervišar Alojzij, Izanc Jožef, Brumen Anton, Sancin Lovro, Inglič Jerica, Čok Anica, Aleuname, Gorjup Janko, Bradač Alojzij, Jonke Leopold, Kralj Marija, Krasevic Ivan, Erman Štefan, A. Al. V. v G., Bavčer Ferdinand, Šušteršič Frančišek, Debevc Frančišek, Alberti Josip, Gašperčič Ana, Sodja Nežika, Žonta Janez, Zega Dorica, Trošt Janko, Miloš Borštanski, Gospod Vinko, Rapotec Frančišek, Zadnik Tomaž, Štranj Josip, Suša Jaroslava, Hrabroslav Šemec.

Med temi rešilci je pri izžrebanju zadela sreča g. A. Al. V. v Grgarju pri Gorici, kateremu je uredništvo takoj poslalo obljubljeni dar.

Dodatek. Med pravimi rešilci ugank v predzadnji številki sta se javili tudi Marija in Justina Pečenko. Dopisnica došla prepozno.

Nova uganke.

Kaj boš me lovil, kaj boš me lovila?

Saj ko me imaš, nisem več, kar sem bila.
(Pustišek Mihael).

Listnica uredništva.

Prosimo vse one, ki nas podpirajo s članki in dopisi, da javijo uredništvu svoje ime in priimek, kadar kaj pošljejo. Sicer ne vemo od kod prihaja in komu se ima vrniti v popravo ali spopolnenje. *Aleuname.* Parlez Vous français? *A. T. v M.* Poslane knjige so Vam darovane. Morda se bodo dale kaj vporabiti. *Gioža.* Nekaj nasvetov sem že uvaževal, nekaj jih pa še bom. Bog plati! *Gojmir.* Le korajžno na delo. Upam, da ste vse prejel v redu. Živeli uredniki „Lemenata“! *Safian Marija v T.* Javite nam svoj nov naslov, ker je pošta vrnila list. *Števo E.* Vse hvaležno prejeli in pride na vrsto. *Fr. Šušteršič v Trstu.* Spis sprejet.